

Grundläggande om ungdomsbrottslighet

DICK BLOMBERG:

Den svenska ungdomsbrottsligheten

Natur och Kultur. 173 s.
ca kr 36:—

"Vi vet med andra ord lika litet om varför ungdomar inte slutar upp att begå brott som om orsakerna till att de börjar." Med de citerade raderna avslutar författaren sin 175-sidiga tredje upplaga av *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. När man kommit till bokens slut och möts av ovanstående rader frågar man sig om man läst boken förgäves? I förordet meddelar författaren att "boken är inte ett debattinlägg. Den vill i stället så långt som möjligt ge empiriska fakta om ungdomsbrottsligheten". Och visst innehåller boken en mängd fakta om brottsligheten i allmänhet och ungdomsbrottsligheten i synnerhet. Men författarens ambitioner har varit höga och bristen på systematiserad kriminologisk forskning — erkänner han — avspeglar sig i framställningen. Det är lättare att berätta om allt vi inte känner till än att redogöra för verkliga kunskaper.

Psykologiska problem i ungdomsåren

I kapitlet om ungdomsårens psykologiska problem redogör författaren för barna- och ungdomsårens allmänna psykologi. Det är viktiga grundläggande kunskaper som här meddelas. Bl a kritiserar Blomberg talesättet att beteendestörda människor (ofta ungdomsbrottslingar) är missanpassade och därigenom tror sig ha sagt något väsentligt om dem: de har inte kunnat anpassa sig till gängse krav och normer p g a otillräcklig anpassningsförmåga. Ett "missanpassat" barn kan tvärtom vara mycket välanpassat i sin miljö om det vuxit upp i ett kriminellt hem och där tidigt fått lära sig stjäla och fostrats till negativism mot myndigheter och samhälle.

På några korta rader anges att barnens utveckling inte går i en jämn kurva utan ryckvis och periodiskt. Variationerna mellan olika individer är stora. Den intellektuella och emotionella mognaden kan ligga på olika nivå. Samma ojämnheter kan karakterisera den fysiska och psykiska utvecklingen. Författarens iakttagelser i dessa avseenden verifieras ofta i den vardag som möter socialarbetaren. Att mogna i "otakt" orsakar många gånger stora problem. När ojämnheten reduceras och försvinner avlägsnas ofta de orsaker som föranlett komplikationerna. Det är inte minst detta som gör det sociala kontaktarbetet med barn och ungdom så spännande och positivt.

Författaren är angelägen betona föräldrarnas betydelse under de år pubertetssvårigheterna gör sig mest påmind. För många föräldrar är dessa år i barnens liv en mardröm och kan t o m i ytterlighetsfall föranleda att ungdomarna förvisas från föräldrahemmet. Ett varmt och naturligt förhållande mellan barn och föräldrar utgör här en stor tillgång.

Kombineras detta med goda föräldrakunskaper om ungdomstidens frigörelse och förberedelse och en gradvis ökning av ungdomarnas frihet och ansvar har man goda förutsättningar att klara de svårigheter som hör pubertetsåren till. Kamraternas uppfattningar och påverkan förstärker ofta kritiken mot föräldrarna och medför att den svåraste fasen i uppfostringsperioden utgör de år barnen är tonåringar.

Allmän-prevention och individual-prevention

Efter att ha redogjort för vårt differentierade system av åtgärder och påföljder, som utvecklats i riktning mot individualiserad behandling, kommenterar författaren den ständigt pågående debatten om allmänprevention eller individual-prevention. "Den enskilde biltjuven har kanske de bästa resocialiseringsutsikterna, om han får åtalsetergift och ställs under övervakning. Hans kamrater avskräcks däremot knappast av en sådan åtgärd som inte förefaller dem särskilt besvärande, och inte heller får de den uppfattningen att samhället betraktar bilstölder som särskilt allvarliga brott". Det förvånar inte — efter ovanstående citat — att författaren tänker sig ett effektivt kriminalpolitiskt program i den formen att både allmän-preventiva och individual-preventiva synpunkter bör tillgodoses.

Brottslighetens omfattning

"Statistik är som en gatlykta — den lyser upp ett mycket litet område men är utmärkt att stödfja sig på." Trots ovanstående rader hämtade från boken förtjänar kapitlet om ungdomsbrottslighetens utveckling och omfattning att något refereras. Närmare hälften av de straffmyndiga personer som registreras för grövre brottslighet (= kriminalregisterbrott) tillhör åldersgruppen 15—20 år. Härtill

kommer den ansevärd brottslighet som förövats av ungdomar under 15 år. Av hela antalet uppkärlade bilstölder 1967 hade ca en tredjedel begåtts av ungdomar under 15 år.

Uppklarningsprocenten av polis-anmälda brott utgjorde 1967 33,7 % för hela landet. För Stockholms del utgjorde uppkärlningsprocenten för inbrottsstölder 14,2 %, vilket betyder att endast var sjunde polisanmäld inbrottsstöld klaras upp. De ungas brottslighet domineras klart av tillgreppsbrott (74 %). Våldsbrottsligheten domineras av åldersgruppen över 21 år. Som exempel kan nämnas att av de rån som förövades 1968 föll 39,6 % på personer under 21 år medan 60,4 % föll på äldre.

Brottsligheten är i huvudsak en sysselsättning för män — kvinnorna svarar för ca en tjugondel av den grövre brottsligheten. Proportionerna mellan pojkar och flickor på ungdomsvårdsskolorna är dock helt andra: på 700 pojkar går 150 flickor. Anledningen till skillnaden mellan kvinnornas (flickornas) olika andel i brottslighet och intagning på ungdomsvårdsskolor sammanhänger med att barnavårdslagens omhändertagande för samhällsvård omfattar ofta orsaker som inte hänföres till kriminalitet, exempelvis alkoholmissbruk och vagabondering.

Giftmissbruk och kriminalitet

"Vägen är ofta kort från giftmissbruk av olika slag till djupare och mer mångsidig asocialitet och till ren kriminalitet." Citatet inleder den del av boken som behandlar giftmissbruket bland ungdomar. Författaren refererar en rad olika undersökningar som belyser den välkända företeelsen att giftmissbruk och kriminalitet följs åt på ett ödesdigert sätt.

I dessa dagar då sprit- och

mellanölsdiskussionen är aktuell är det av intresse att konstatera, att författaren är "gammalmodig" nog att framhålla att "det viktigaste är naturligtvis att man prövar alla utvägar att strypa tillgången...". Ordnade förhållanden och aktiverad fritidsverksamhet ingår också som viktiga inslag i författarens program.

Den sociala bakgrunden

I storstadsmiljön finns en mängd av de faktorer som vi tillmäter betydelse för uppkomsten av ungdomsbrottslighet. Frestelsestrycket är stort. Bilar i massor att stjäla; flera kiosker, varuhus och snabbköpsaffärer som inbjuder till inbrott och snatteri; storstadsvimlet erbjuder stora chanser till anonymitet. Familjen vet ofta inte vad ungdomarna sysslar med på sin fritid. Familjemedlemmarna håller troligen inte ihop på samma sätt som på landsbygden. Olika normsystem och intryck står i strid mot varandra.

Författarens beskrivning gör det inte svårt att anknäta till de aktuella regionplaner som medför att storstaden skall bli ännu större och glesbygden ännu glesare.

Dick Blombergs bok har en mängd fakta och viktiga upplysningar för dem som har med barn och ungdomar att göra. Boken torde vara mycket lämplig som grundbok för studiecirkelverksamhet i ett viktigt samhällsproblem.

I boken förekommer många tecknade figurer med tillhörande välfunna sentenser. Den sista teckningen beledsagas av följande för bokens titel belysande text: "Det är mänskligt att fela — men inte att medge att man gjort det".

Bertil Johansson

Brännmärkt kriminalpolitik

GÖRAN ELWIN,
STEN HECKSCHER,
ALVAR NELSON

Den första stenen

Tidens förlag 1971
321 sid. Pris kr 25:—.

Det har länge funnits behov av en översiktlig och lättillgänglig framställning av vårt kriminalpolitiska system med särskilt aktgivande på de tankar och idéer som format detta och de utvecklingslinjer som nu kan spåras. I sina deskriptiva delar kan boken sägas väl tillgodose ett sådant behov. Författarteamet har kunnat ge en ganska uttömmande bild av de olika myndigheternas och organens sätt att fungera och samtidigt förmedlat aktuella rapporter från utrednings- och lagstiftningsarbetet.

Denna skildring av systemet bildar bakgrund till en kritisk uppgörelse med detta. Det är ett brännbart stoff som serveras och det saknas inte glöd som kan få diskussionen att blossa upp på studiecirkel, kurser och seminarier. Boken kallas studiebok och bör lämpa sig väl som sådan.

Författarna ser det kriminalpolitiska systemet som en produkt av vår borgerliga samhällssyn. Det har byggts upp och behärskas av ett antal experter med juridisk kompetens och teknisk färdighet men utan att människorna ute på fältet kunnat påverka utvecklingen (i den mån medborgarinflytande förekommer är detta närmast att betrakta som ett slags staffage). Man måste ge författarna rätt när de efterlyser ett aktivare engagemang från allmänhetens sida ifråga om kriminalpolitikens utformning. Utan ett sådant allmänt intresse kan man inte uppnå den önskvärda sociala kontrollen. Den centrala frågan

måste bli hur man aktivt skall kunna förhindra sådant beteende som samhällsmedborgarna upplever som skadligt. Frågan vad som egentligen skall utgöra brott och medföra straff är i det sammanhanget sekundär.

Avkriminalisering

Naturligtvis har författarna inte mycket till övers för den straffande verksamheten. En avkriminalisering för att motverka inflation i straffstadganden är nödvändig. Men man ser kritiskt på den skenbara avkriminalisering som består i att straffbuden visserligen bibehålls men straffingripandena begränsas. En sådan ordning bygger nämligen på ett prognostänkande som är av ondo: man avstår från reaktion mot t. ex. förstagångslagöverträdaren men slår ner på återfallsbrottslingen, dvs den som har sämst sociala betingelser, och detta under sken av att det krävs behandling. Behandlingsideologin är en falsk myt och dess egentliga innebörd är att "tjäna som nödvändig rättfärdighetsgrund för frihetsberövanden i välfärdsstaten". Särskilt allvarligt är att behandlingsideologin enligt författarna ger allt mindre rättsskydd och rättssäkerhet åt individen ju längre han når på vägen mot straffverkställighet och frivård, eftersom intresset av effektivitet ytterst tillgodoses på bekostnad av individens integritet.

Frihetsberövandet

Man kan naturligtvis fråga sig om frihetsstraffet överhuvudtaget har något berättigande som reaktionsmedel mot exempelvis för-mögenhetsbrott. Att den som spärras in i fängelse under viss period skulle "botas" från kriminalitet är det ingen som tror — snarare finns allvarlig risk för att effekterna blir negativa. Målsäganden har heller ingen anledning att se lagbrytaren placerad i fängelse, eftersom det viktigaste

för honom är att skadan ersätts och detta intresse tillgodoses inte genom att lagbrytaren avskärmas från samhället. Hårtill kommer att systemet med frihetsberövande är en dyrbar och föga lönsam affär för staten. Det vore sålunda från samhällsekonomisk synpunkt en angelägen uppgift att skrota fängelser och ersätta frihetsberövandet med andra sanktioner, främst ekonomiska sådana.

Författarna anser inte att frihetsberövandet kan motiveras av nödvändigheten att säkerställa samhället mot farliga brottslingar. Personer som visar tendenser till farligt beteende är så få att det vore orimligt att med hänvisning till dem bygga upp ett kriminalpolitiskt system med frihetsberövande som normal brottspåföljd. Deta är kanske riktigt men å andra sidan tyder existensen av farliga brottslingar på att det ändå måste finnas möjlighet till viss form av isolering (vad som skall förstås med "farlig" definieras inte men begreppet kan ges en ganska vid innebörd).

Men varför tillgriper vi då frihetsstraff i så stor omfattning? Elwin framför tesen att detta är nödvändigt för att vi skall kunna upprätthålla den arbetsmoral, varpå vårt industrisamhälle bygger sin existens. Om vi inte spärrade in dem som försörjer sig på att stjäla, så skulle alla skötsamma och arbetsamma människor reagera negativt och bli mindre benägna att prestera. Denna idé bygger på tanken att man arbetar inte av lust utan enbart för lönens skull och för att möjliggöra konsumtion. Frågan är emellertid hur starkt reaktionssystemet är. Jag håller med om att arbetsmoralen sannolikt skulle ställas på hårda prov om stjälandet "legaliserades" men är därmed sagt att frihetsstraff måste tillgripas för att bevara lugnet? Det väsentliga torde vara att samhället

reagerar mot dem som avviker från normerna — reaktionsformen har sekundär betydelse.

Billig arbetskraft

Enligt Elwin skulle det kunna finnas en annan orsak till att samhället straffar, nämligen att man därmed på ett enkelt sätt kan bli av med obehövliga och störande individer. Vidare krävs arbetskraft till de mest smutsiga och olustiga arbetena och lönen måste här vara låg för att vårt lönepolitiska system inte skall kullkastas. Elwin ifrågasätter om inte kriminalpolitiken i praktiken tjänar som medel för att få människor till dylika arbeten. "Genom att vi först stöter ut dem ur vår gemenskap och sedan låter dem komma med igen endast under förutsättning att de tar arbeten vi anvisar dem, har vi försäkrat oss om en billig och aldrig sinande arbetskraft till de arbeten vi inte själva vill ha". Dessa idéer får stå för vad de är: lösa hugskott.

Reformer på väg

Den kritik som riktas mot systemet och dess målsmän förefaller i vissa delar vara alltför onyanserad. Man kan ju inte bortse ifrån att vi i vårt land är på väg (och redan nått ganska långt) mot en kriminalpolitik med delvis ny kurs. Viktiga delar av brottsbalken håller på att ses över, det finns en klar tendens att begränsa straffrättens roll och välja andra reaktionsformer än straff och ifråga om verkställigheten av påföljder är reformintresset stort — tillsättandet av en kriminalvårdsberedning får ses som ett viktigt led i utvecklingen. Men reformerna växer inte fram över en natt. Det finns ett inte obetydligt motstånd att övervinna inte minst hos allmänheten — det framgår av olika opinionsundersökningar. Faktiskt torde åtskilliga av de ivrigaste förespråkarna för en reformerad kriminalpoli-

tik finnas inom kretsen av de jurist-tekniker som enligt bokens författare blivit redskap åt systemet och försöker hålla detta vid liv om än — skulle jag vilja tillägga — delvis med konstgjord andning.

Erland Aspelin

Vuxenvärlden och tonåringarna

BENGT-ERIK ANDERSSON,
ERIK WALLIN:

Tonåringarna och omvärlden

Almqvist & Wiksell. 218 s.
Kr 34:—

Pedagogikdocenterna Bengt Erik Andersson och Erik Wallin vid Göteborgs universitet ger i sin bok "Tonåringarna och omvärlden" (Almqvist & Wiksell) en omfattande belysning av en mängd attitydundersökningar som de utfört bland högstadiel elever under åren 1963—1965. Som bakgrund har de ett arbete av den amerikanske sociologen James Coleman; "The Adolescent Society" från 1961.

Redovisningen är imponerande. Den mängd av värderingar i olika, för sin situation aktuella frågor, som tonåringarna har fått avge är intressant, delvis förvånande, men också förledande. Boken rekommenderas som arbetsmaterial och diskussionsobjekt för alla som har med ungdomar att göra; tex föräldrar, lärare och ungdomsledare. Till den senare kategorien räknar anmeldaren sig, och det är mot den bakgrunden mina värderingar gärna får ses.

Läsaren rekommenderas att börja läsa boken bakifrån, dvs dess sista kapitel först, och därefter återgå till början. Några lösryckta citat ur avslutningen må motivera detta:

"Av resultaten att döma finns det knappast fog för att tala om en generell tonårskultur, där de unga skulle stå isolerade från det övriga samhällets normer och värderingar..."

"Det är viktigt att betona det felaktiga i att behandla ungdomarna som en enda stor homogen grupp..."

"Våra resultat är emellertid otillräckliga när det gäller att uttala sig om skillnader och likheter mellan ungdomar och vuxna. Vi har ju endast studerat de vuxna indirekt genom att anta att vissa värderingar var vuxenvärderingar..."

Det är klokt av författarna att göra dessa reservationer. För en som intimt upplever ungdomarnas och ungdomsledarnas i dagens samhälle problem och värderingar är alla redovisningarna i boken intressanta, men ändå något operosonliga och trevande. Det sista jag vill ifrågasätta är forskarnas tekniska, teoretiska kunnande, men jag upplever en känsla av att de, trots att de arbetat så hårt och så länge med sin uppgift, ändå upplevt tonåringarna och deras situation som bakom en glasvägg.

En detalj; men inte oväsentlig. Vid redovisningen av musikintressen används nedanstående kategoriindelning med åtföljande intresseredovisning:

	Pojkar	Flickor
Popmusik	82 %	82 %
Jazzmusik	5 %	5 %
Annan underhållningsmusik	4 %	3 %
Klassisk eller seriös musik	2 %	2 %
Lyssnar sällan på musik	4 %	1 %

Vad är popmusik?
Vad menar Andersson och Wallin med popmusik?

Vad menar ungdomarna med popmusik?

En för detta sammanhang intervjuad ungdomsledare bestyrker min misstro beträffande docenter-

nas kategoriserande. Pop det är mycket det; tioitopp-popen, den rytmiskt markerade diskoteksmusiken, blues, underground, Country & Western, svensktoppen, rock o s v.

Musiklyssnandet är enormt bland tonåringarna, och distinktare än vad författarna ger en bild av. Några allmänna förfrågningar bland högstadiel elever, animerade av "Tonåringarna och omvärlden" verifierar redovisningen. Det finns delar av redovisningen som borde fått stå tillbaka för en mer fördjupad beskrivning av tonåringarnas förhållande till musiken.

Men annars finns det alltså mycket, mycket att ösa ur boken, att använda kritiskt och jämförande. Det är intressant att konstatera att föräldrarnas värdering av kamratval betyder mer för ungdomarna än kamraternas. Likaså förvånas man över den hänsyn ungdomarna (i åttonde klassen) tar till föräldrarnas tyckande vid val av kläder; tre gånger så stor som hänsynen till kamraterna.

"Sociala egenskaper" värderas högt; högre än "yttre" — tex snygga kläder — men ändå inte så starkt som de "inre"; ordentlighet, skötsamhet, solidaritet. Belysningen av fritidsintressena — och förskjutningen av dessa från 1963 till 1965 är också intressant. Både pojkar och flickor är mindre hemma, men flickorna har minskat sin samvaro med kamrater. Musikintresset har tilltagit. Framförallt pojkarna ägnar mer tid åt sitt utseende. Föreningsengagemanget har gått ned o s v.

Alla dessa belysningar är intressanta och angelägna. Men än en gång bör betonas, läs boken kritiskt. Lika litet som vi ska tro på Svensson ska vi tro på genomsnittliga Ann-Christine och Peter. Och vad som är sant i Göteborg stämmer inte alltid i Västerås eller Kungsör. Den lokala ungdomspolitik; stöd till

ungdomsföreningar och satsandet på fritidsgårdar betyder åtskilligt. Här måste vi ha klar bakgrunden att Göteborg inte är väl tillgodosett.

Varför inte med utgångspunkt från de belysningar som herrar Andersson och Wallin gjort fortsätta och ta reda på hur människor har det i våra svenska samhällen? Det finns ju fler än de som räknas som tonåringar vars värderingar kan vara värt att veta något om.

Göran B Waldén

Moderskapets psykologi

LENNART KAIJ,
ÅKE NILSSON:

Att bli mor

Almqvist & Wiksell, 123 s.
Kr 23:—

I kapitlet "Samhällsutveckling, sjukdom och läkekonst" i "Läkaren och samhället" har Thorsten Sjövall skildrat tre modeller för hur sjukdom har uppfattats under tidernas lopp och fortfarande uppfattas, nämligen sjukdom som hemsökelse, som apparatfel och som psykofysisk interaktionsprocess. Dessa tre komponenter, med olika stark betoning präglar vår sjukdomsupplevelse. Efter att vi alltför länge dominerats av apparatfelstänkandet börjar det bli allt vanligare att se sjukdom som en interaktionsprocess — åtminstone i den aktuella debatten om sjukdomsbegreppet. Sjukdom uppfattas enligt den modellen som en rubbning i balansen mellan individen och omgivningen där samma intresse bör ägnas psykologiska och fysiologiska förändringar i organismen, som sociala och mellanmännsliga villkor i livsmiljön. Denna sjukdomsmodell kan med fördel tillämpas inte bara när det gäller psykisk sjukdom, utan också på de sjukdomsbilder den somatiska läkaren möter på sin

mottagning eller i sitt sjukhusarbete. En utmärkt illustration till detta sätt att se på sjukdom och på den flytande gränsen mellan sjukdom och hälsa är boken "Att bli mor" av psykiaterna Lennart Kaij och Åke Nilsson.

Boken bygger på noggrann psykiatrisk undersökning av 200 kvinnor under graviditet, förlossning och den första tiden efter barnets födelse. Den vänder sig till blivande mödrar, deras fästmän, män och föräldrar. Den vetenskapliga bakgrunden omnämns därför endast i förbigående och redovisas ej i detalj.

Boken har en varm, mänsklig ton samtidigt som den söker avglamourisera moderskapet och förmedlar en saklig och förstående attityd till svårigheter och ambivalens hos blivande och nyblivna föräldrar. Den är också en utomordentligt nyttig och instruktiv läsning för somatiska läkare, gynekologer och allmänpraktiker liksom för barnmorskor och annan personal med anknytning till den förebyggande mödravården.

Författarna förmedlar på ett fångslande sätt hur modern psykiatri ser på graviditet och förlossning. Å ena sidan skildras den normala graviditetens förlopp och de följde den kan få i form av psykiska störningar. Å andra sidan ges en mer allmän skildring av neurotiska och depressiva tillstånd exemplifierade med situationer från graviditet och barnsängstid. Fallbeskrivningar och exempel riktar uppmärksamheten på moderns egen upplevelse och på den psykofysiska interaktionsprocessen. De kroppliga symptomen vidröres, men framför allt skildras kvinnans osäkerhet och oro inför modersrollen. Det handlar om de ändrade relationerna mellan makarna, oro för ekonomiska förändringar, för yrkes- eller utbildningsavbrott och alla de återverkningar den här naturliga och vanliga situationen kan få

i form av psykisk obalans, depression, aggressivitet och ångest.

Förutom den psykologiska vården under en normal graviditet diskuterar författarna den behandling som krävs vid vissa neurotiska störningar. Speciellt när det gäller människor som har med barn och barnuppfostran att göra understryks hur angeläget det är att behandla deras neurotiska besvär. Författarna tillråder samtalsbehandling av psykodynamisk typ, men är ytterst pessimistiska när det gäller möjligheterna att i dagens samhälle få sådan psykiatrisk kontakt. Förvisso är det glest mellan psykoterapeuterna i vårt land, men några fler möjligheter än de som nämns i boken finns. Vid de flesta familjerådgivningsbyråer i landet vid PBU och vid tex mentalvårdsbyrån i Stockholm är socialarbetare och psykologer inte enbart inriktade på den materiella välfärden och sociala tryggheten som författarna anser, utan ger en kvalificerad psykodynamisk samtalsbehandling av just det slag som efterlyses.

"Att bli mor" ger ett starkt stöd till det avlägsna kravet på ökad psykologisk vård för blivande mödrar eller snarare blivande föräldrar. 90 % av alla gravida går på mödravårdscentraler för kontroll. MVC-organisationen är inriktad på somatisk vård och den psykologiska sidan är klart eftersatt. Här är ett område där resurser verkligen borde sättas in för en förebyggande psykisk hälsovård. I abortutredningens betänkande har skisserats en familjevårdsorganisation, som sammankopplar den förebyggande mödravården och barnavården och sätter hela familjens situation i fokus. Om man vill sätta in preventiva åtgärder när det gäller uppfostran och vård av barn bör man redan under graviditeten stödja de föräldrar, som kan tänkas få svårigheter i den emotionella anpassningen till föräldraskapet. På

detta stadium kan man förhoppningsvis förbereda, undervisa och hjälpa osäkra och kontaktstörda mödrar under graviditet, förlossning och spädbarnstid.

För en sådan kvalificerad psykologisk graviditetsvård krävs givetvis ökade resurser. Flera barnmorskor, kuratorer och psykologer behövs i den förebyggande mödra- och barnvården. Boken "Att bli mor", som är lättillgänglig och kan läsas av alla personal-kategorier kan ge inspiration, kunskaper och framför allt förmedla ett psykodynamiskt synsätt åt dem som arbetar på detta område.

I ett avsnitt av boken berör författarna helt kort den aktuella könsrolls- och jämlikhetsdebatten och framhåller på ett sympatiskt sätt svårigheten att alltid se fördomsfritt i dessa frågor. Själva syndar de inte mycket i detta avseende — låt mig bara påpeka en sak. Man är van vid att de flesta böcker om graviditet och förlossning är skrivna av äldre manliga obstetrikere med stor auktoritet och man noterar att även denna bok om moderskap har bilder av två manliga författare på baksidan. Just därför att den lägger sådan vikt vid upplevelser under graviditet och förlossning — och i rättvisans namn även förmedlar ett stort mått av inlevelse — skulle man önskat i teamet också ingått en kvinna.

Kajsa Sundström-Feigenberg

Förskolepsykologi

ULLA-BRITTA BRUUN:

Förskoleålderns psykologi

Läromedelsförlagen. 247 s.
Kr. 33:—

Ulla-Britta Bruuns bok "Förskoleålderns psykologi" har utkommit i en ny omarbetad upplaga. Bl a har boken kompletterats med Piagets synpunkter på perception (varseblivning) och tänkande.

Dessutom redogörs mer utförligt för Erik Homburger Erikssons teorier. Bruun är förskolelärare och adjunkt vid förskoleseminariet i Södertälje och boken är bl a avsedd som lärobok vid förskoleseminarierna.

Följande citat exemplifierar och belyser bokens väsentligheter:

"Vård av barnets fysiska hälsa

Inget mentalhygieniskt program kan förbise den fysiska hälsan. Barn som är friska och har fått goda vanor i fråga om hygien har en god grund för mental hälsa.

Lämpliga lek- och rekreativ-möjligheter

Barn är roade av lek och leken bidrar till en känsla av välbefinnande och till emotionell anpassning. Väl ledd lek ger hjälp till socialt samarbete, till upptäckande av de regler som gäller för socialt liv och bidrar till utvecklingen av personligheten. Om barnet skall nå erkännande måste det lära sig att acceptera och ta ansvar. Om leken är utvecklingsanpassad och meningsfull ger den barnet självkänsla. Ett barn som har motorisk skicklighet och kunskaper på olika områden har lättare att möta kraven från hem och skola och på lekplatsen. Skicklighet på olika områden ger möjligheter till vidgade sociala kontakter.

Möjligheter till god social utveckling

Barnet är från början beroende av föräldrarna för att få uppleva acceptering, men måste senare vinna acceptering genom egen ansträngning. Barnet måste med tiden lära sig att avstå från egna omedelbara önskningar till förmån för de som uttrycks av andra.

Barnets disciplinering skall ske för att hjälpa barnet, inte som en emotionell avspänning för den vuxna. En utvecklingsanpassad disciplin innebär att fostran tar hänsyn till barnets utveckling.

Varje barn bör ha någon vuxen med vilken det har god kontakt och som kan stödja och hjälpa barnet i dess emotionella utveckling."

Boken är uppdelad i två delar, den första med tvärsnittsbeskrivningar av barnets utveckling och den andra innehållande längdsnittsstudier av förskoleåldern.

Författaren lyckas på ett klargörande sätt belysa hur viktigt det är att ha kunskap om barn för att kunna upfostra dem.

Suzanne Dymling

**Detta är det sista nummer
av**

Socialmedicinsk tidskrift

**som ni får utan att ha
förnyat prenumerationen
för 1972**

**Gör det omedelbart
för att undvika avbrott!**

Helår kr 40:—

Studentpren. helår kr 20:—

Postgiro 1179-1

Postadr. Fack, 104 01
Stockholm 60
Tel. 08/87 34 91, 83 20 83